

Demografie van Suid-Afrika met besondere verwysing na die bevolkingsdinamiek van die wit bevolking

20 Februarie 2026

Niël Roux
Statistics South Africa

1

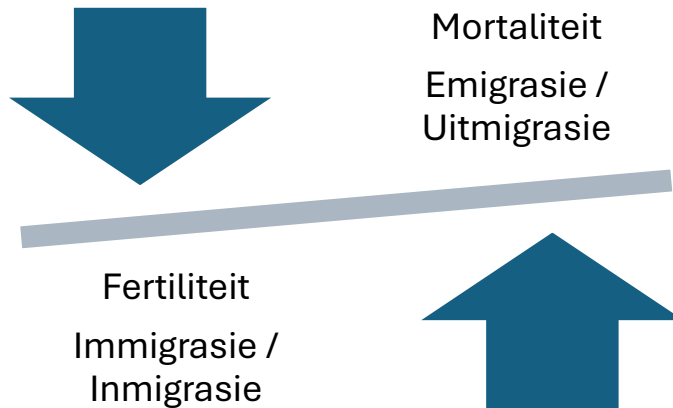
Demografie is die
toekoms wat alreeds
gebeur het.

Peter Drucker

2

Demografiese balans

3

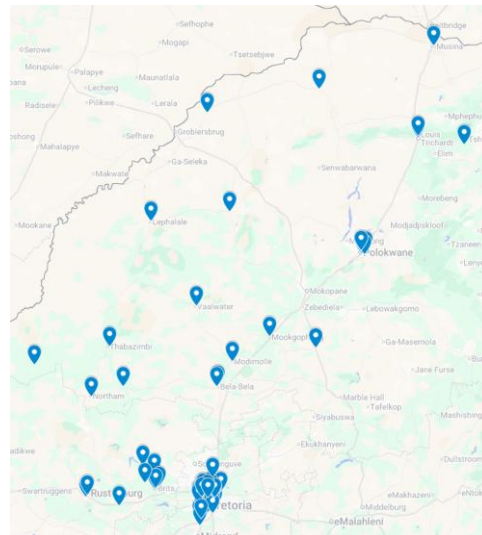
Doelwit

- Die dokument ontleed gemeentes se demografiese profiel en potensiaal deur lidmaatskapsdata te vergelyk met sensusdata vir die teikenbevolking in die geografiese areas waarin die gemeentes geleë.
- Verstaan hoe die Suid-Afrikaanse bevolking verander het oor tyd
- Ondersoek veranderinge in die grootte, bevolkingstruktuur en geografiese verspreiding van die wit bevolking in gemeentes

4

Omvang

- Die analise fokus op die **gemeentes in die noordelike sinode**, en meer spesifiek die gemeentes wat die Kerkspieël vraelyste in 2018 en 2022 ingevul het.
 - Van die 102 gemeentes in die sinode, het 73 gemeentes die vraelys in 2018 ingevul het, en 62 in 2022.
 - Slegs 56 gemeentes het data in beide jare ingedien.
- Sensus 2022 data fokus op die wit bevolking, die NG kerk se historiese lidmaatskapbasis. Oorwegend Afrikaans.
- **Ligging:** 59,5% in Gauteng, 31,6% in Limpopo en 8,9% in Noordwes

5

Databronne

- Sensus 2011 en 2022 vir plaaslike munisipaliteite
- Sensus 2022 vir polisie-distrikte
- Stats SA, Langtermyn Bevolkingsprojeksies 2002-2066
- Algemene Huishoudingsopname
- Kerkspieël

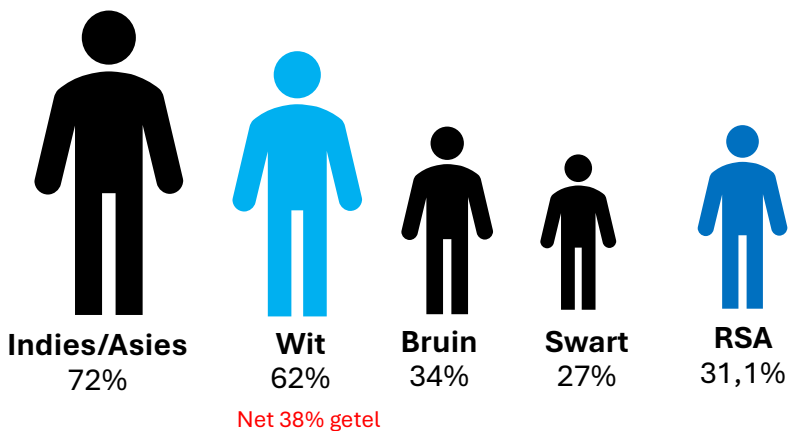
6

Data beperkings

Vertraagde en geografies ontoereikende data

7

Beperkings: Sensus 2022 ondertelling

Volgens die Post-Enumeration Survey (PES) het die 2022 sensus ongeveer 31,1% van die totale bevolking, en ongeveer 62% van die wit bevolking gemis gedurende die telling. Die syfers is dus aangepas.

Gemodelleerde syfers word swakker vir laer geografiese areas. Mag ook verskil tussen verskillende areas.

Breë demografiese patrone meer akkuraat as spesifieke tellings vir klein geografiese areas.

8

Sleutelinsigte

Wit Bevolking

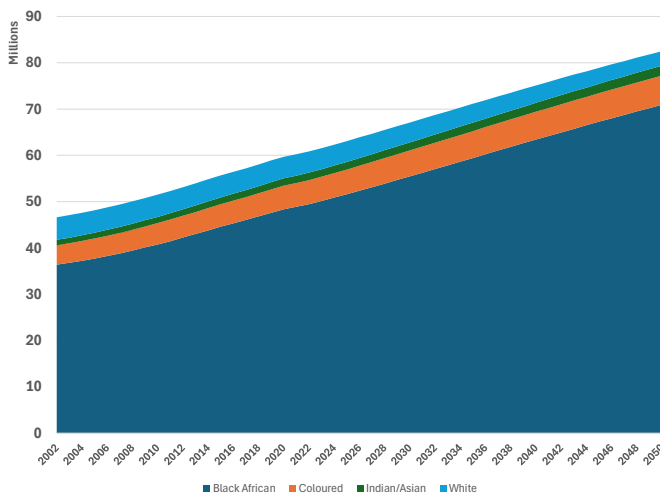
- Negatiewe **bevolkingsgroei**
 - 4,8m (2005) – 3,1m (2050)
- Snel en versnellende **veroudering**
 - Toename 65+: 12,8% (2005) – 23,3% (2025) – 43,9% (2050)
 - Toename 80+: 5,1% (2005) – 11% (2025) – 22,6% (2025)
 - Verhoogde mortaliteit
- Aantal/persentasie kinders neem skerp af
 - 21,8% (2005) - 19% (2025) – 11,2% (2050)
- **Fertiliteit** onder vervangingsvlak
- Hoë **emigrasie**
- 92,6% woon reeds in **stedelike areas** (vergeleke met 63,5% in SA) – Sensus 2022

Noordelike Sinode Area

- **Bevolkingsafname**
 - -72 000 (-9,1%) tussen 2011 en 2022
 - 8/16 munisipaliteite het afname getoon
- **Ouderdomsprofiel** van wit bevolking stem grootliks ooreen met gemeenteprofiele, maar sekere distrikte staan uit:
 - Bela-Bela en Modimolle waar mense oor 60 reeds meer as die helfte van die bevolking uitmaak.
 - Lae aantal, in sekere gevalle geen kinders nie.

9

Bevolkingsgroei volgens ras 2002-2050

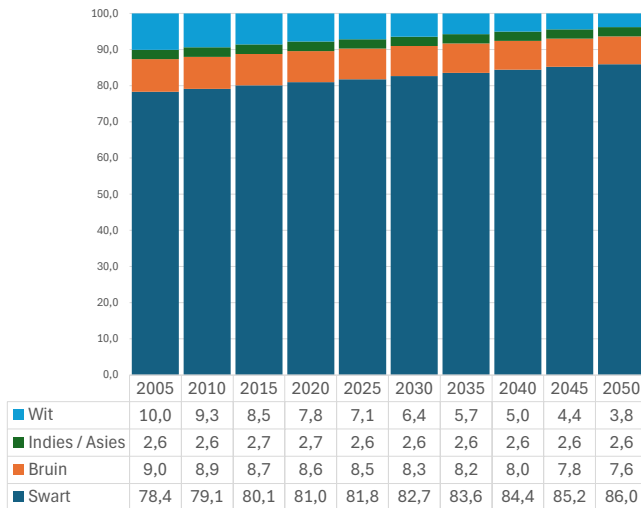

	2002	2026	2050	Groei
Swart	36 394 954	53 359 053	70 935 644	94,9%
Bruin	4 172 793	5 394 529	6 299 121	51,0%
Indies/Asies	1 210 983	1 674 242	2 139 110	76,6%
Wit	4 855 599	4 460 701	3 126 981	-35,6%
Totaal	46 634 329	63 888 525	82 500 856	76,9%

- Daling in wit bevolking gedryf deur langdurige lae fertiliteit onder vervangingsvlak en hoë emigrasie (dalk ook ondertellings)
- Migrasie mag dalk verlangsaam
- Groei van die Indiese bevolking grootliks gedryf deur hoë immigrasie van Suidoos Asië.

10

Persentasie Bevolkingsamestelling 2005-2050

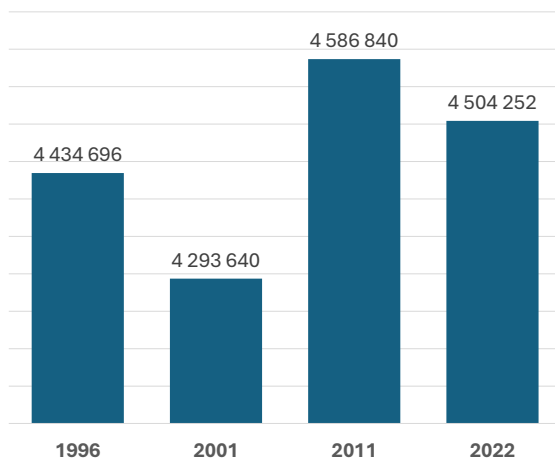

- Kombinasie van lae/negatiewe bevolkingsgroei in die wit bevolking en relatiewe hoër groei onder die res van die bevolking lei tot 'n verwagte afname in die persentasie witmense van 10,0% in 2005 tot 3,8% teen 2050

11

Wit bevolkingsgroei – 'It is complicated'

Sensus 1996 – 2022

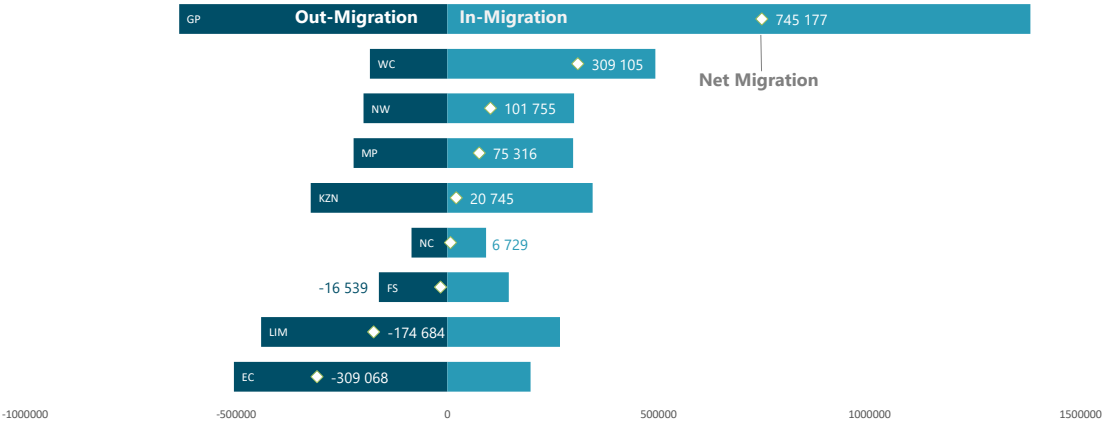
- 1996-2001: -3,2%
- 2001-2011: 6,8%
- 2011-2022: -1,8%

Waarskynlike redes

- Ondertelling
- Lae fertiliteit
- Emigrasie

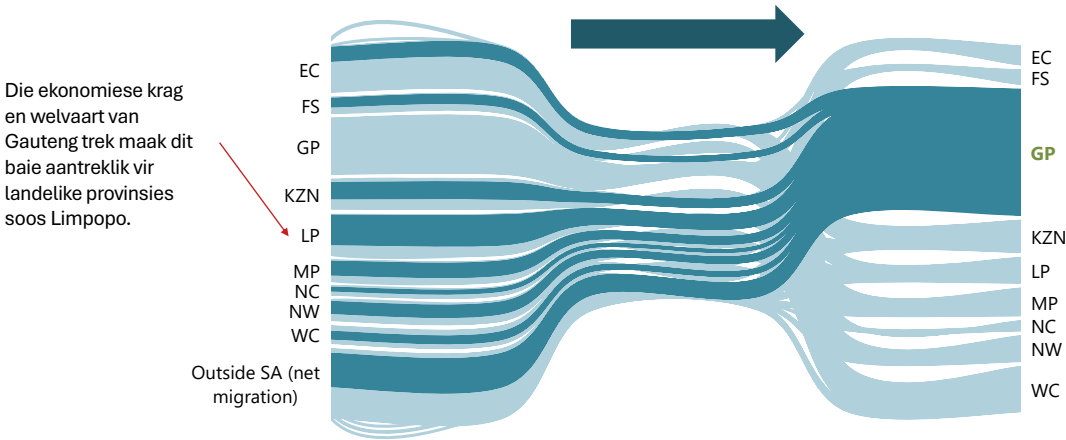
12

Gauteng trek die meeste migrante. Oor die periode 2021 tot 2026 word daar geraam dat ses provinsies positiewe netto migrasie sal ervaar.

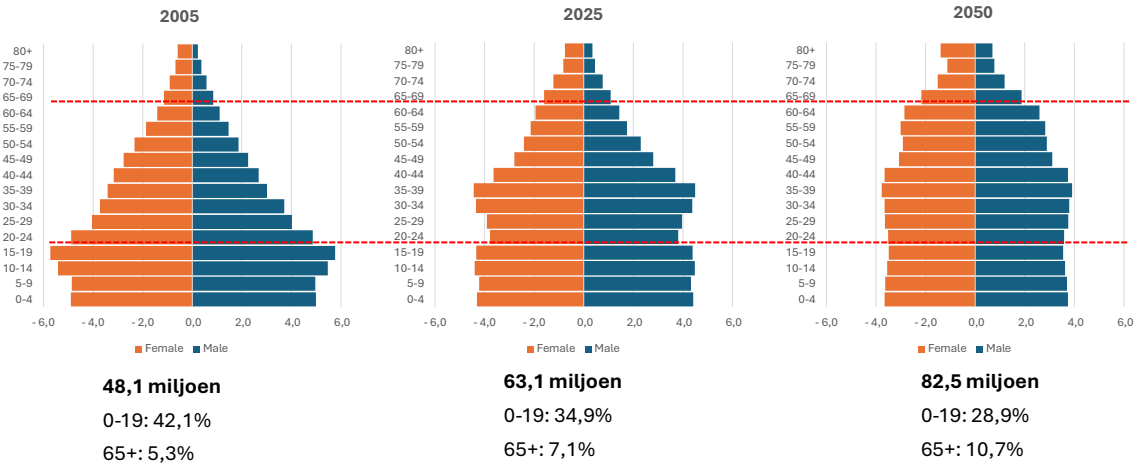
13

Gauteng het tussen 2021 en 2026 'n invloei van ongeveer 1 396 970 migrante ondervind.

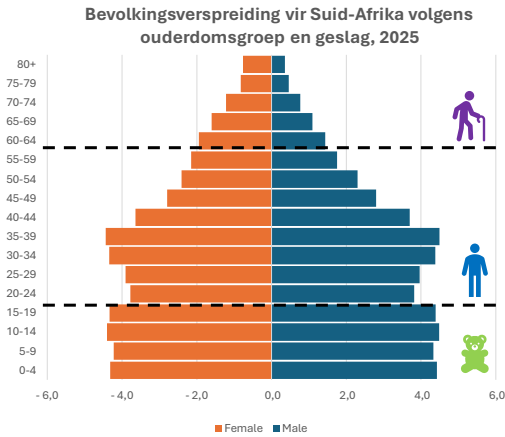
14

Suid-Afrikaanse Demografiese landskap 2005-2050

15

Bevolking van Suid-Afrika, 2025

Swart	51 604 376	81,8%
Bruin	5 344 113	8,5%
Indiër/Asiër	1 654 971	2,6%
Wit	4 497 485	7,1%
Totaal	63 100 945	100,0%
% Vrouens		51,1%
% Kinders (0-19)		21 413 243 33,9%
% Volwassenes (20-59)		35 082 616 55,6%
% Bejaardes (60-74)		5 087 174 8,1%
% Bejaardes (75+)		1 517 912 2,4%
Lewensverwagting: Mans		64,0
Lewensverwagting: Vrouens		69,6
Totale Fertiliteitskoers		2,1

16

Bevolkingsverspreiding

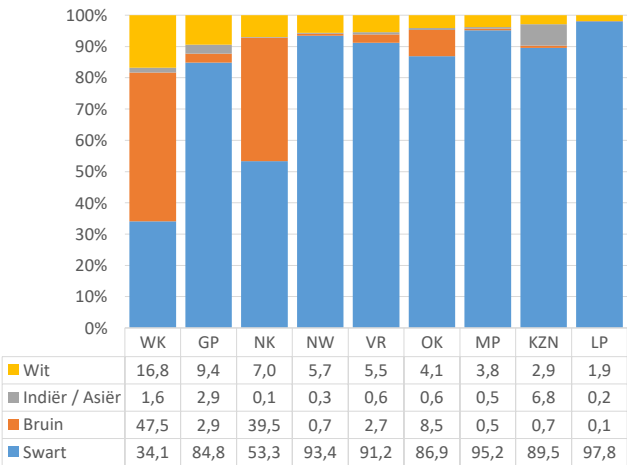
Sensus 1996 – 2022

17

Provinsiale bevolkingsverspreiding

2024

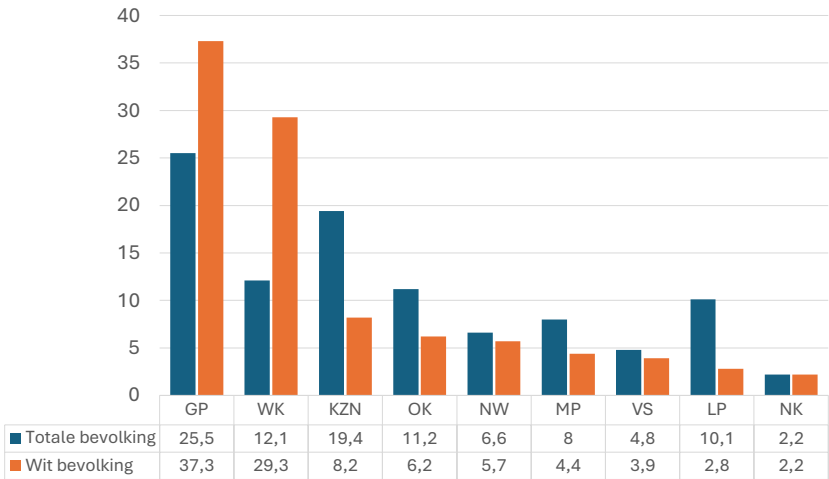

Provinsie	N
Gauteng	16 104 933
KwaZulu-Natal	12 232 247
Wes-Kaap	7 627 688
Oos-Kaap	7 090 788
Limpopo	6 366 192
Mpumalanga	5 076 133
Noordwes	4 183 947
Vrystaat	3 039 834
Noord-Kaap	1 379 183
Suid-Afrika	63 100 945

Wit bevolking, as persentasie van die provinsiale bevolking, mees algemeen in Wes-Kaap (16,8%), Gauteng (9,4%) en Noord-Kaap (7,0%)

18

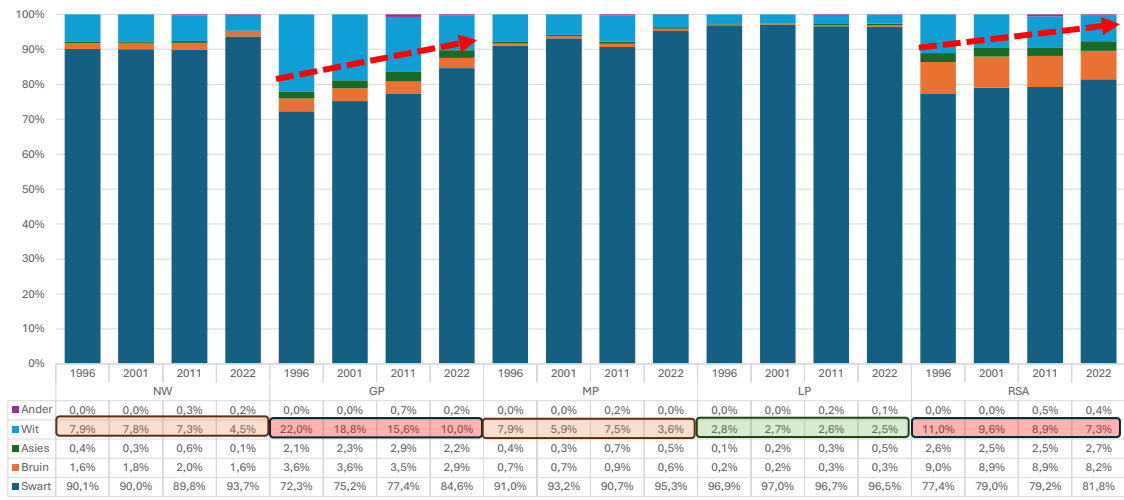
Provinsiale bevolkingsverspreiding 2024

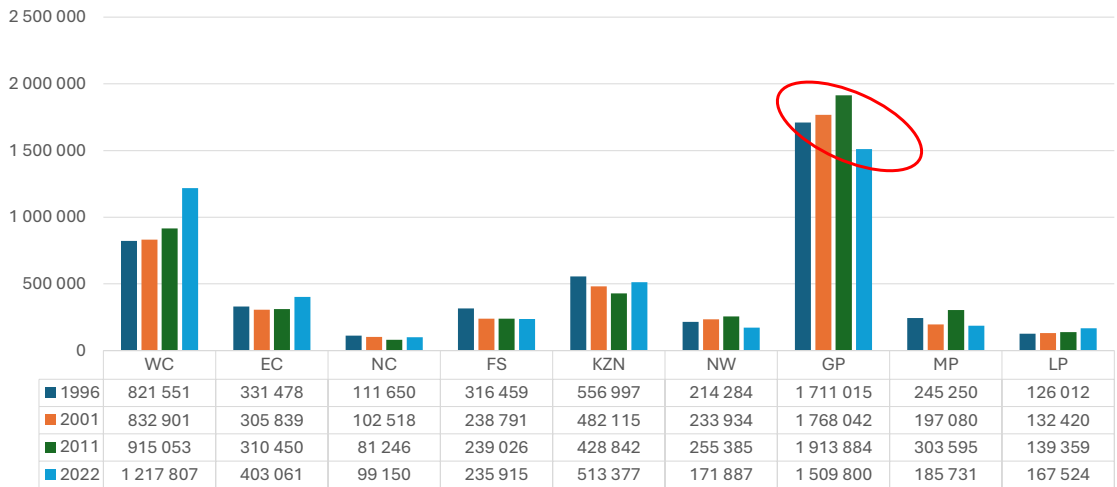
Twee-derdes van die wit bevolking het in Gauteng of Wes-Kaap gewoon.

Hoewel 'n kleiner persentasie van Gauteng wit was, het die provinsie se wit bevolking 37,3% van die totale wit bevolking verteenwoordig vergeleke met 29,3% vir die Wes-Kaap.

Verandering van die provinsiale bevolkingsverspreiding in die Noordelike Provinsies 1996-2022

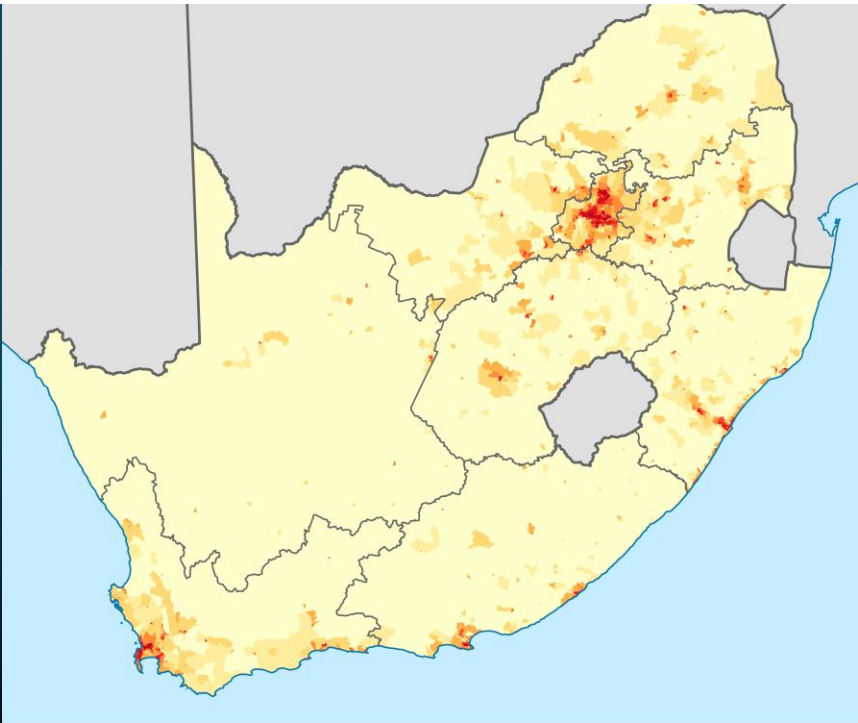

Provinsiale wit bevolking 1996-2022

21

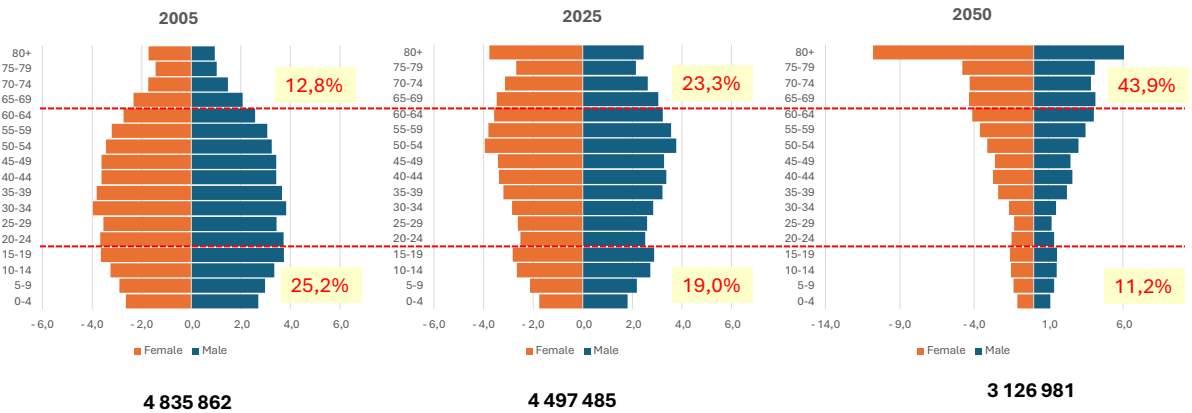
Verspreiding van wit bevolking in Suid-Afrika, 2011

22

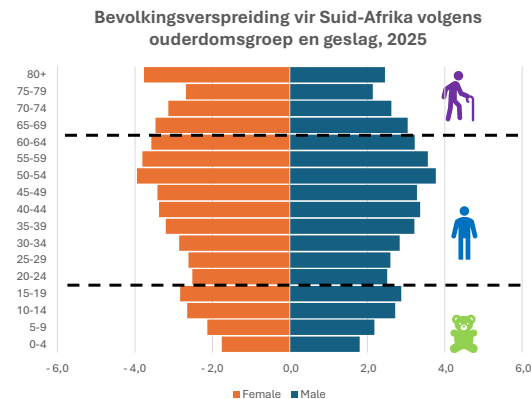
Bevolkingspiramide van die wit bevolking

2005, 2025 en 2050

23

Wit bevolking van Suid-Afrika, 2025

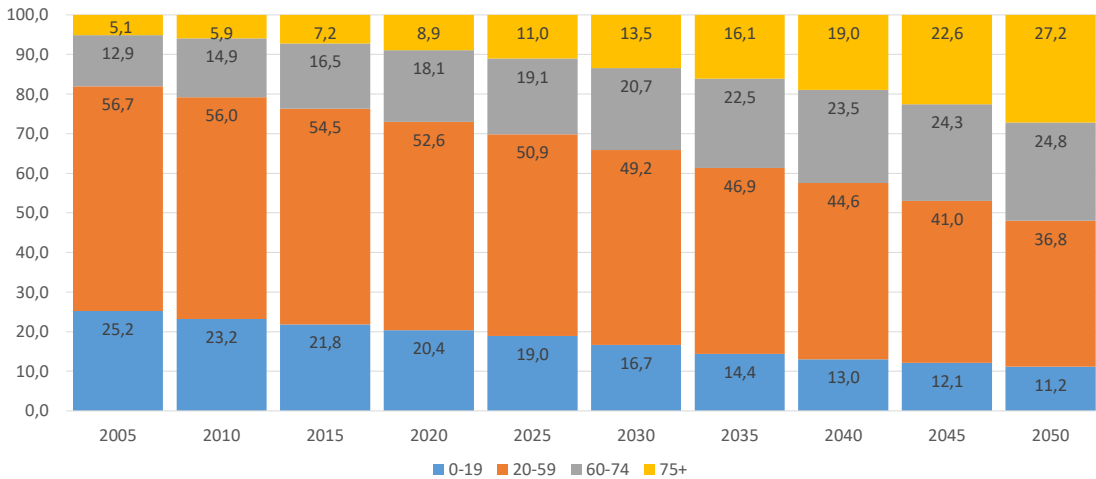
% Kinders (0-19)	852 764	19,0%
% Volwassenes (20-59)	2 289 714	50,9%
% Bejaardes (60-74)	858 096	19,1%
% Bejaardes (75+)	496 911	11,0%
Totaal	4 497 485	100,0
% Vrouens		51,7%
Totale Fertiliteitskoers		< 2,1

Lewensverwagting by geboorte (E0)
Geen syfers vir die wit bevolking beskikbaar in SA,
maar vergelykbare syfers as volg:

	VSA	Austalië	Nieu-Seeland
Mans	76,6	80,6	81,3
Vrouens	81,3	83,8	84,4

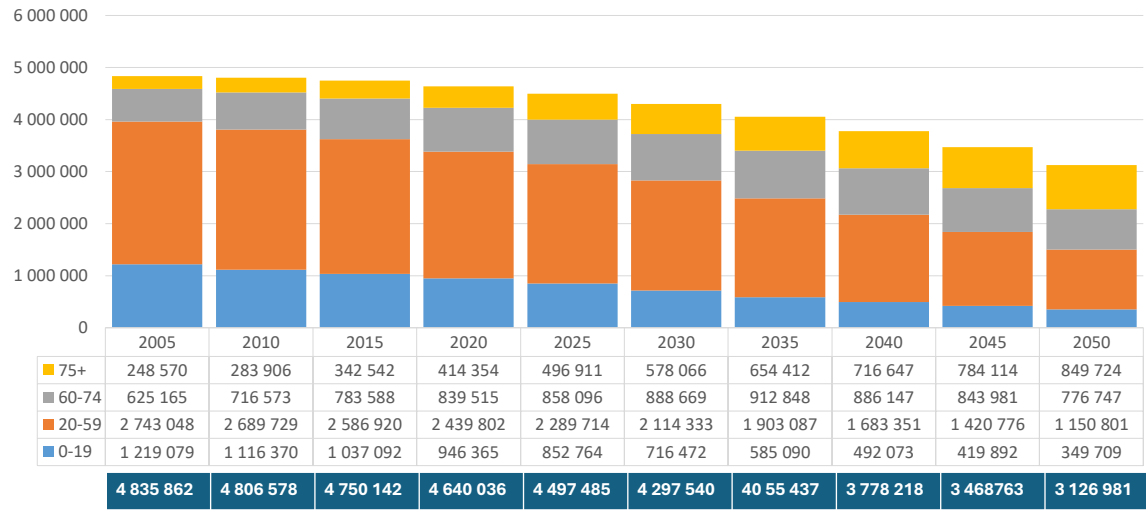
24

Persentasie ouderdomsverspreiding van wit bevolkings, geselekteerde jare 2005-2050

25

Ouderdomsverspreiding van wit bevolking, geselekteerde jare 2005-2050

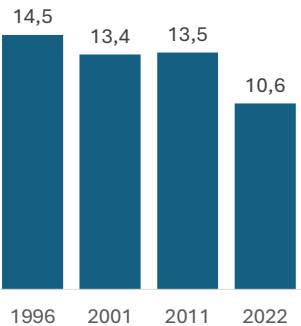

26

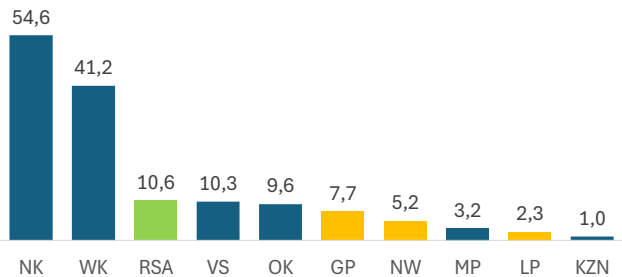
Verspreiding van Afrikaans

Sensus 1996-2022

Persentasie van huishoudings waar Afrikaans die meeste gepraat is

Provinsiale verspreiding van Afrikaans as huistaal, 2022

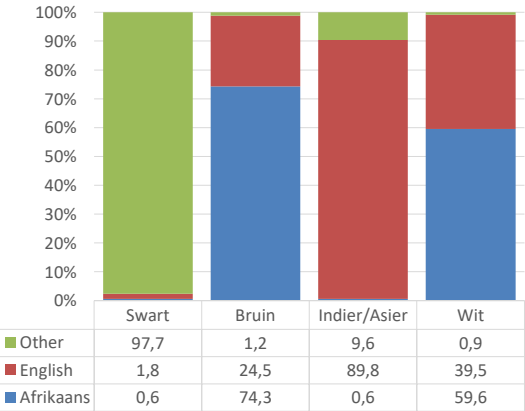
27

Taalvoorkeur volgens bevolkingsgroep

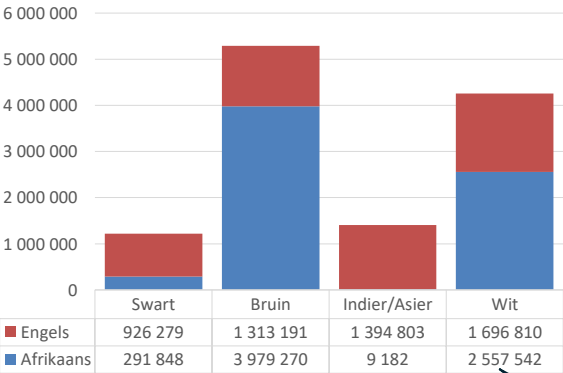
2024

Bron: GHS 2024

Taalverspreiding volgens bevolkingsgroep, 2024

Absolute aantal Afrikaans en Engelse sprekers volgens bevolkingsgroep, 2024

60%

28

Godsdiensvoorkeur volgens provinsie Sensus 2022

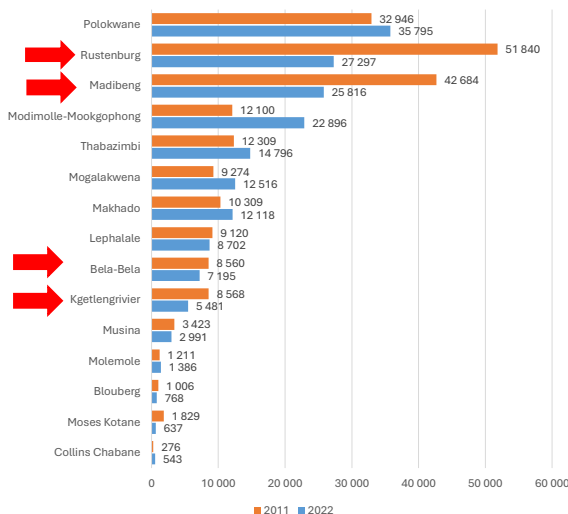

Wit bevolking:

Christen	90,1%
Islam	0,3%
Joods	0,7%
Ander	2,3%
Geen	6,7%

29

Munisipale verspreiding van wit bevolking in 15 munisipaliteite Sensus 2022

- Wit bevolking versprei oor 15 munisipaliteite in Gauteng, Limpopo en Noordwes
- Ongeveer 720 051 witmense waarvan 75,1% (541 114) in Tshwane was
- 62,5% van die res in Polokwane, Rustenburg, Madibeng en Modimolle-Mookgophong.

30

Munisipale verspreiding van wit bevolking in 15 munisipaliteite

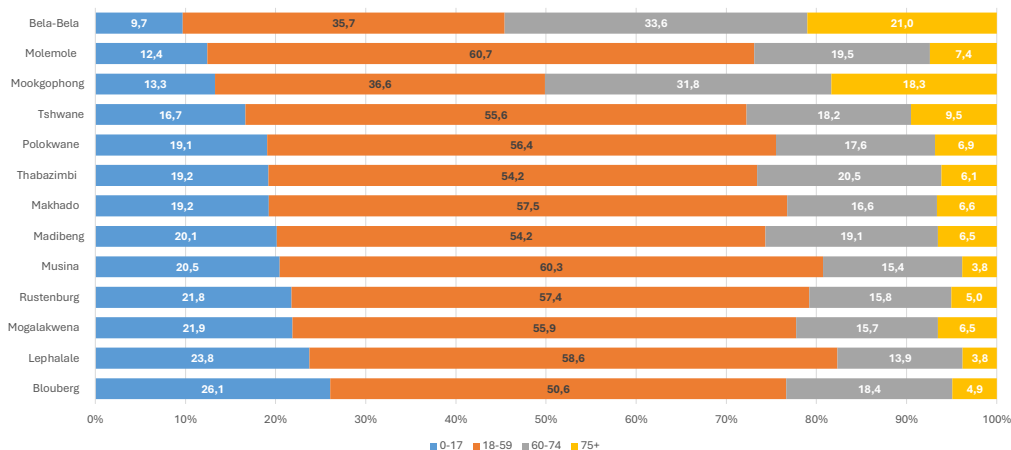
Sensus 2022

	Wit bevolking in 2022	Wit bevolking in 2011	Bevolkingsverskil	Persentasie verskil
Tshwane	541 114	586 495	-45 381	-7,7
Rustenburg	27 297	51 840	-24 543	-47,3
Madibeng	25 816	42 684	-16 868	-39,5
Kgetlengrivier	5 481	8 568	-3 087	-36,0
Bela-Bela	7 195	8 560	-1 365	-15,9
Moses Kotane	637	1 829	-1 192	-65,2
Musina	2 991	3 423	-432	-12,6
Lephalale	8 702	9 120	-418	-4,6
Blouberg	768	1 006	-238	-23,7
Molemole	1 386	1 211	175	14,5
Collins Chabane	543	276	267	96,7
Makhado	12 118	10 309	1 809	17,5
Thabazimbi	14 796	12 309	2 487	20,2
Polokwane	35 795	32 946	2 849	8,6
Mogalakwena	12 516	9 274	3 242	35,0
Modimolle-Mookgophong	22 896	12 100	10 796	89,2
Total	720 051	791 950	-71 899	-9,1%

31

Ouderdomsverspreiding van wit bevolking per munisipaliteit

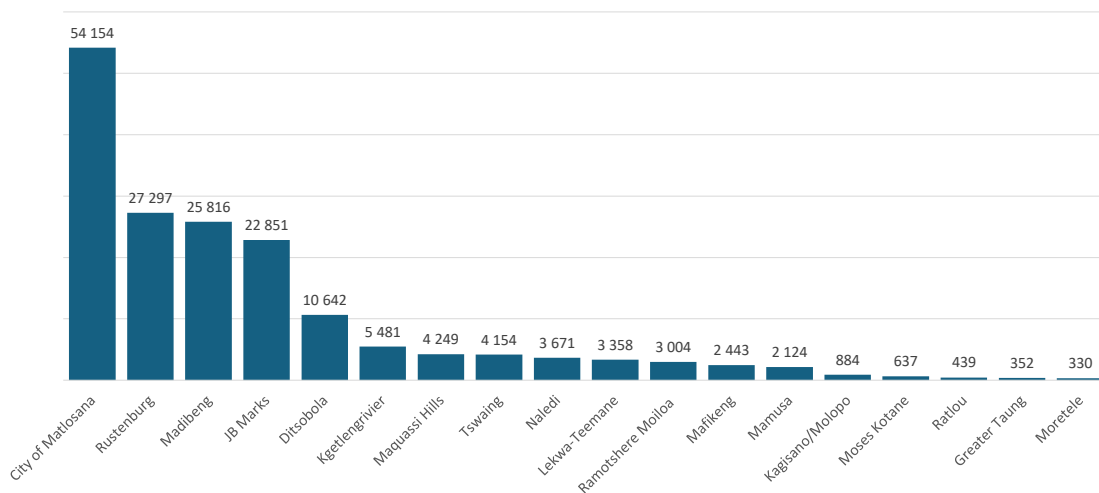
Sensus 2022

32

Wit bevolking per munisipaliteit

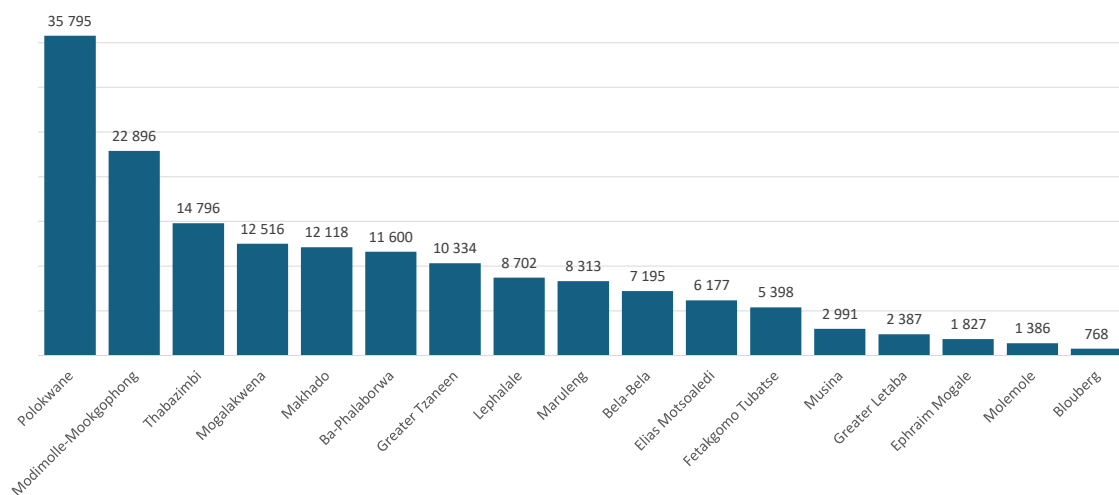
Sensus 2022: Noordwes

33

Wit bevolking per munisipaliteit

Sensus 2022: Limpopo

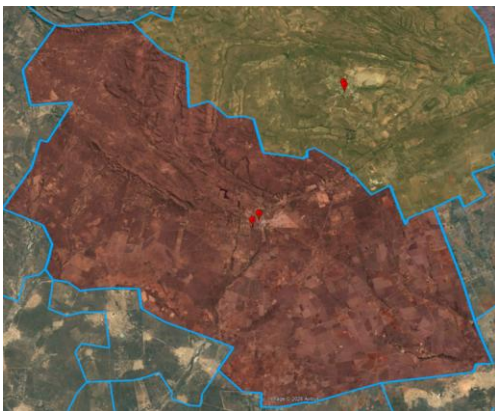
34

Agv 'n gebrek aan geskikte demografiese data op laer vlakke van geografie bied **polisiedistrikte** die laagste vlak van data beskikbaar van Sensus 2022 waarin bevolkinggroep en ouderdom onderskei kan word.

41

Polisiedistrik: Bela-Bela

Sensus 2022

Gemeentes: Warmbad, Warmbad-Wes

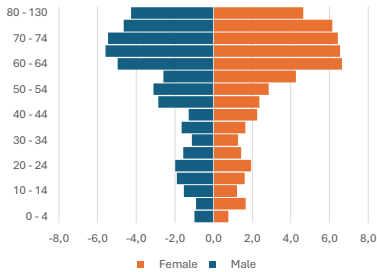
Die Bela-Bela polisiedistrik is geleë in die suidelike deel van Limpopo, binne die Waterberg-distriksmunisipaliteit, en is gesentreer rondom die dorp Bela-Bela (voorheen Warmbaths). Die gebied bestaan uit 'n mengsel van stedelike en landelike Bosveld-landskappe, met goeie toegang via die N1-nasionale roete wat Gauteng met Limpopo verbind.

Bevolking: 6 613 wit inwoners

42

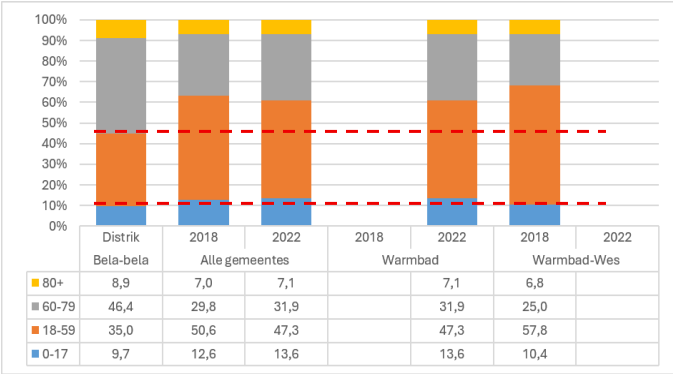
Polisiedistrik: Bela-Bela

Sensus 2022

Baie ou bevolking

0-17: 9,7%
18-59: 35%
60-79: 46,4%
80+ 8,9%

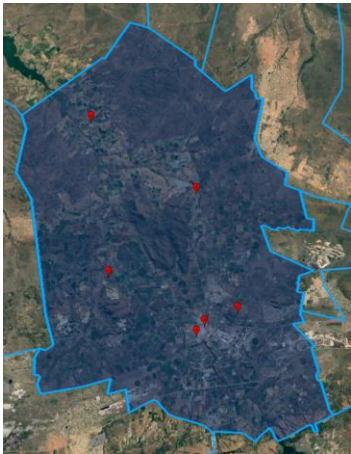
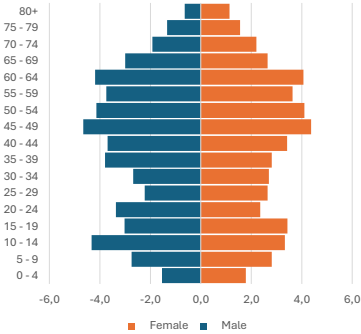

Ouderdomsprofile van gemeentes baie soortgelyk aan die van die distrik, hoewel die distrik 'n veel groter persentasie bejaardes bevat.

43

Polisiedistrik: Brits

Sensus 2022

Gemeentes: Brits, Dalunie, Elandsrand, Krokodilrivier, Sanddrift, Vorentoe

Die Brits polisiedistrik is geleë in die Bojanala Platinum-distriksmunisipaliteit

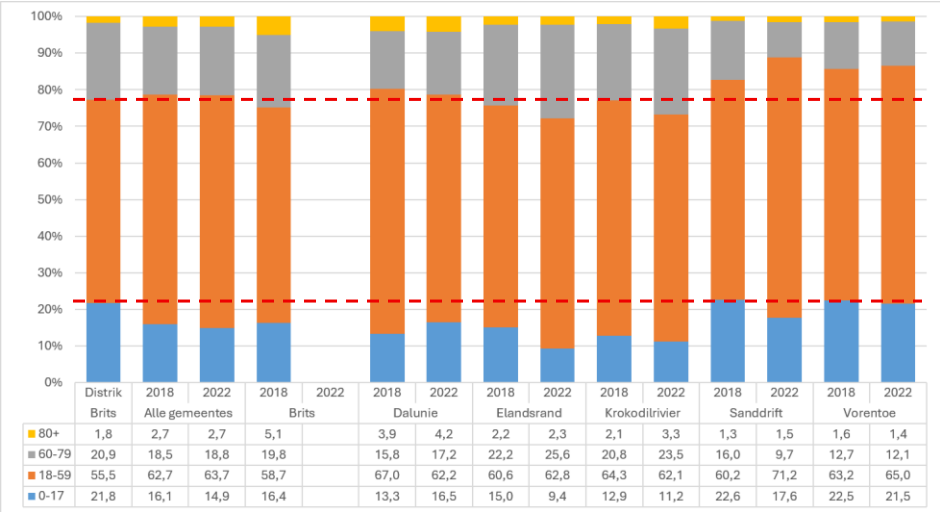
Bevolking:

- Groterige bevolkingsentrum met 6 789 mense waarvan
- Ekwivalente persentasies kinders (21,8%) en oumense (22,7%)
- Baie klein persentasie kinders 0-4 jaar.

44

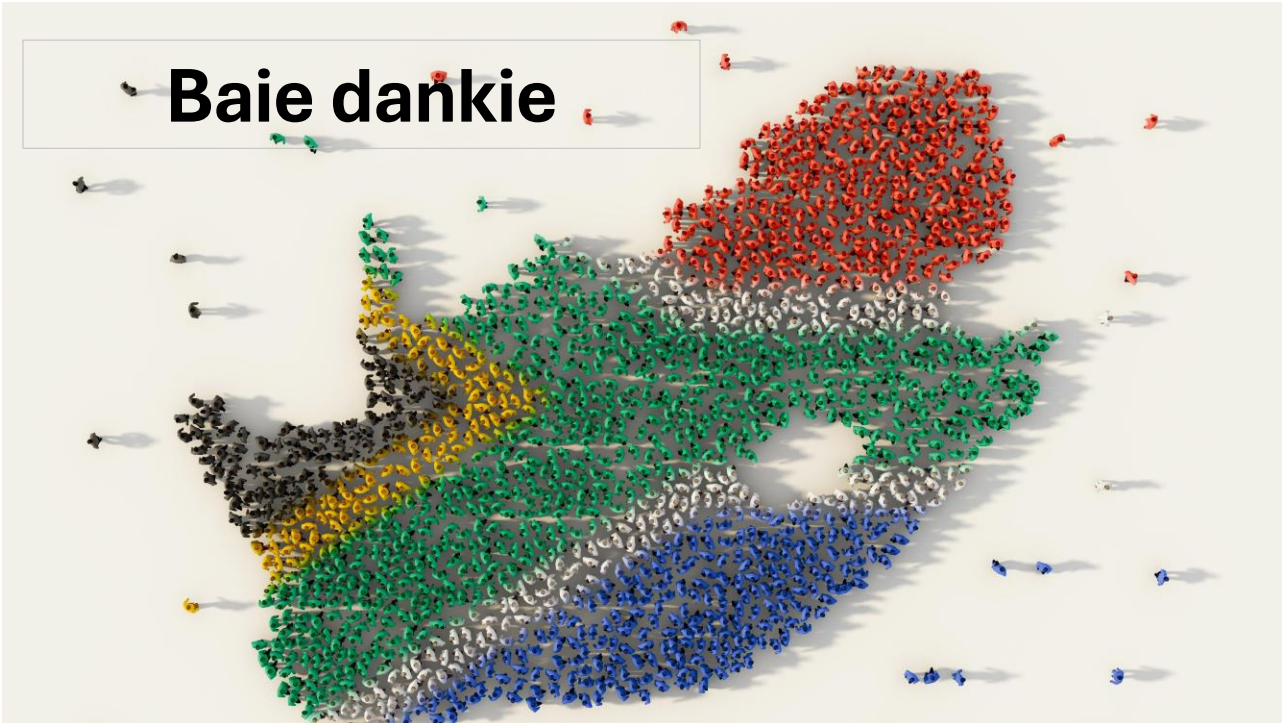
Polisiedistrik: Brits

Sensus 2022

Ouderdomsprofile van gemeentes verskil onderling heelwat. Meesal 'n kleiner persentasie kinders, terwyl sommige 'n veel kleiner persentasie bejaardes bevat.

45

46

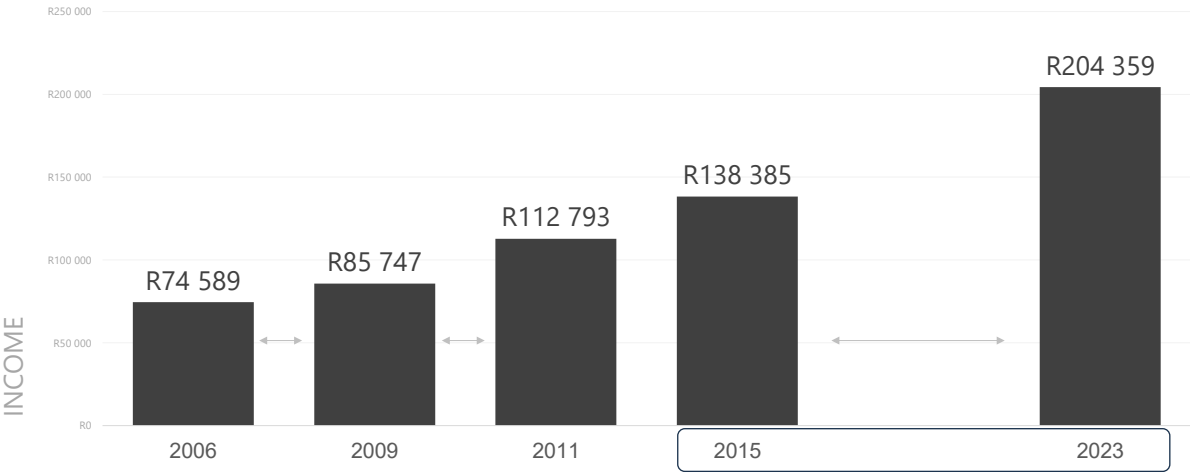
Poverty & Social Support

Nominal income trend: 2006 to 2023

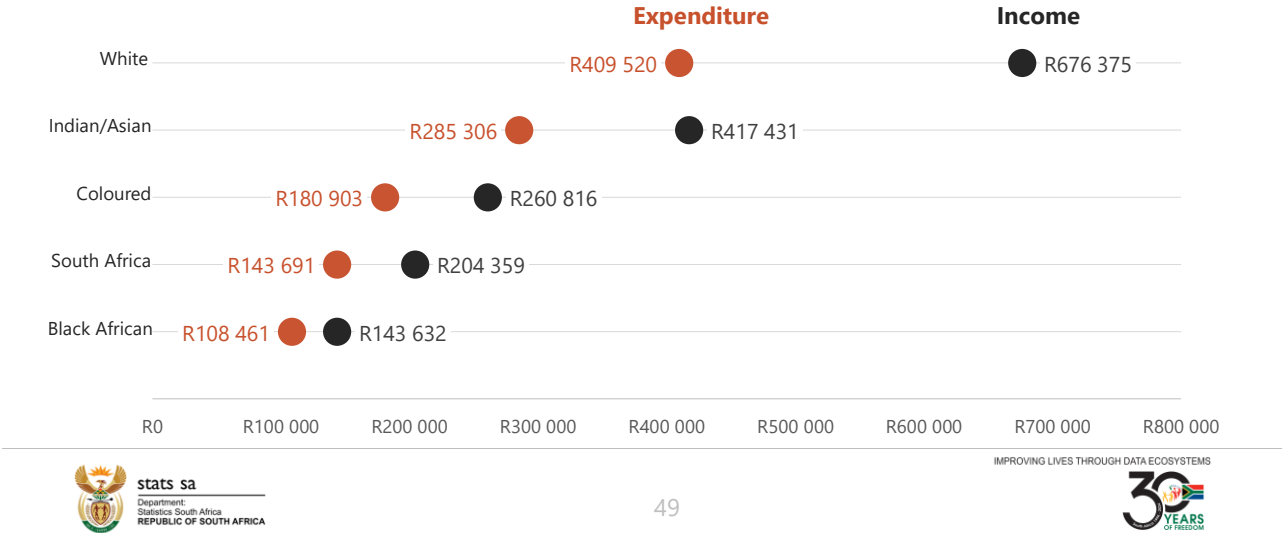
Average nominal household income between 2006 and 2023

Source: Income & Expenditure Survey 2022/2023

White headed h/holds had significantly higher income & consumption expenditure vs other population groups

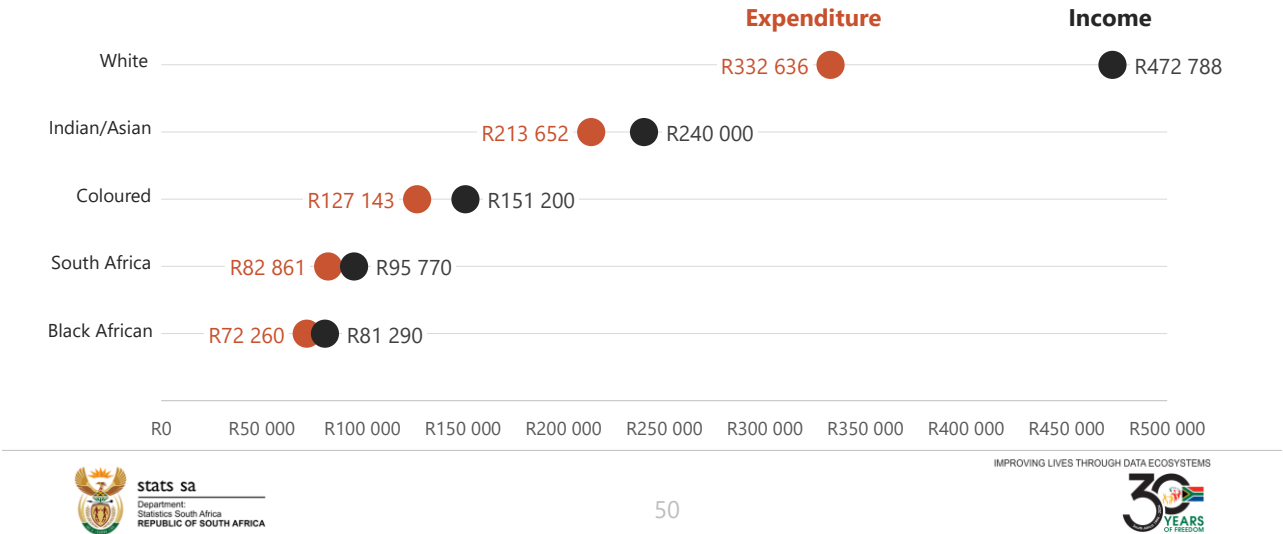
Distribution of **average** annual household consumption expenditure and income by population group of household head, 2023

49

White headed h/holds had significantly higher median income & consumption expenditure vs other population groups

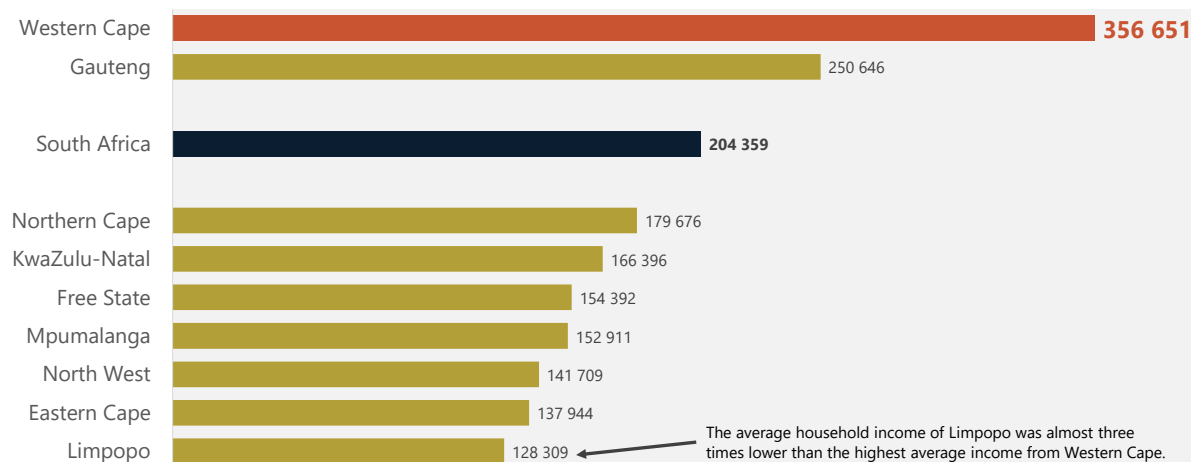
Distribution of **Median** household consumption expenditure and income, by population group of household head, 2023

50

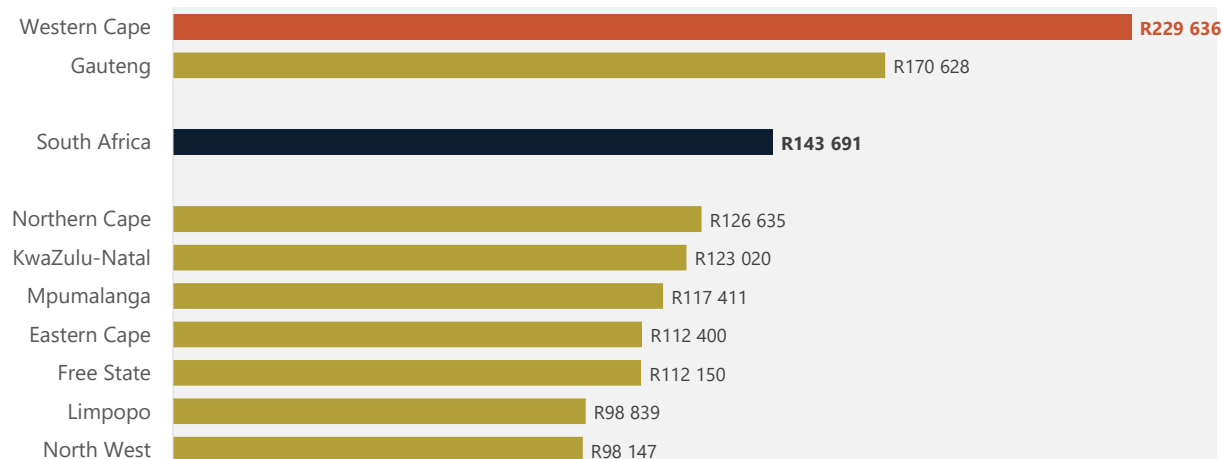
The Western Cape has the highest average income when compared to other provinces.

Average annual household income (Rands) by province 2023

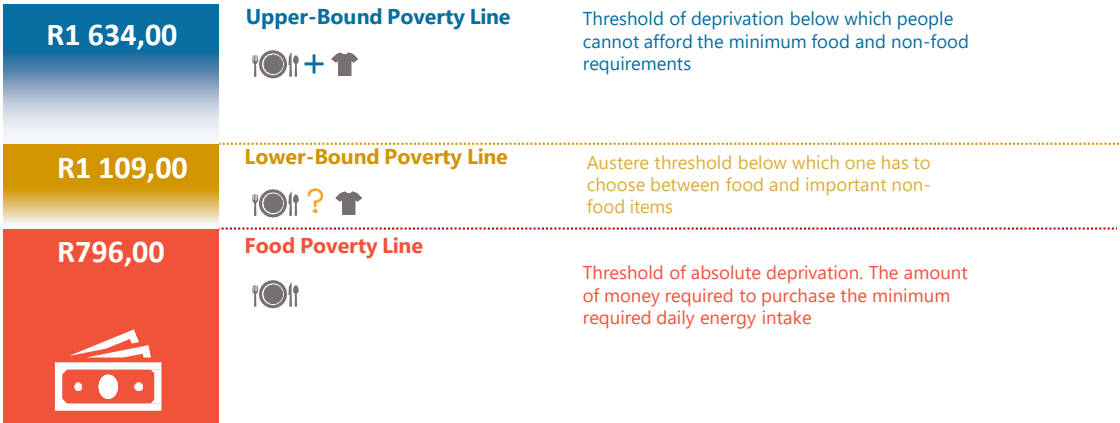

Households in WC (R229 636) spent more than twice the amount spent by households in NW & LP

Average annual household consumption expenditure by province, 2023

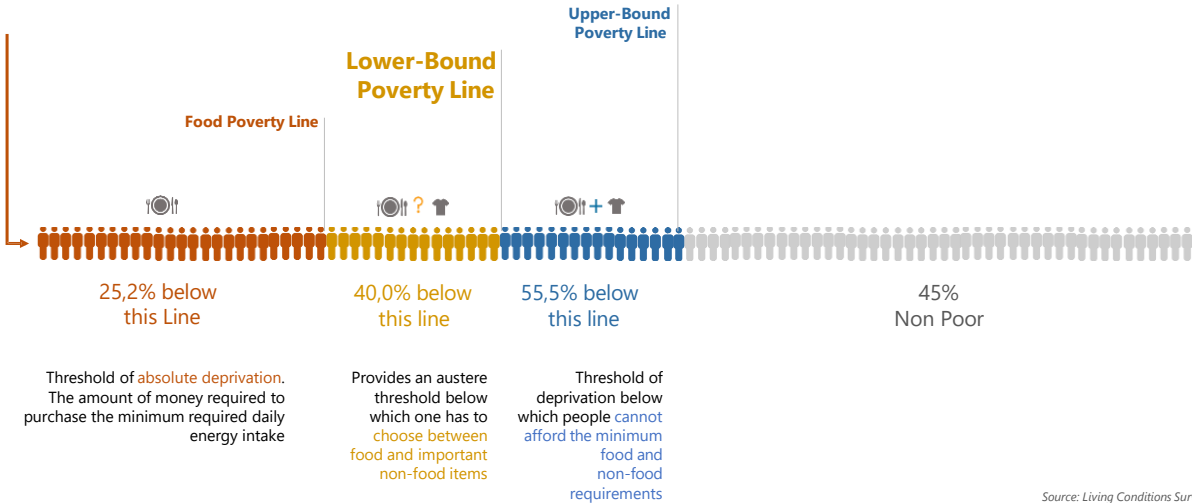
Inflation-adjusted national poverty lines for 2024 (MAY) (per person per month in Rands)

The NPLs for 2023 are set to May 2023 prices. The LBPL and UBPL lines contain both food and non-food components of household consumption expenditure.

In 2015, more than a quarter of the population were living below the food poverty line

Money-metric Poverty headcounts in 2015

Source: Living Conditions Survey 2015